

ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ АГРАРНОГО СЕКТОРУ СУМЩИНИ

Рибіна Л.О.

Статтю присвячено дослідженню необхідності покращення інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств Сумської області. Надана оцінка інвестиційної привабливості аграрної галузі Сумщини, виявлені ключові проблеми і можливості залучення інвестицій в аграрний сектор на регіональному рівні.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Реалізація довгострокової стратегії соціально-економічного розвитку України вимагає нарощування обсягів інвестиційних ресурсів, поліпшення структури інвестиційних джерел та підвищення ефективності їх використання у відповідності з пріоритетами економічного зростання. У вирішенні цієї проблеми важливу роль має відігравати науково обґрунтована політика формування інвестиційної привабливості аграрного сектору регіону.

Ефективність проведення вітчизняних реформ в аграрному секторі економіки значною мірою залежить від інтенсивності рішень на рівні окремих суб'єктів господарювання, галузей, регіонів, що потребує відповідної інформації про їх інвестиційну привабливість. Особливо слід відзначити значення оцінки і прогнозування інвестиційної привабливості аграрного сектору в регіональному аспекті. Концентрація в регіоні інтересів держави, галузі та певної території вимагає формування гнучкої регіональної політики формування інвестиційної привабливості аграрного сектору економіки, яка б відповідала інтересам усіх аграріїв регіону та сприяла максимізації соціально-економічної ефективності відтворення аграрного виробництва.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Дослідження сутності та покращення інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання в аграрному секторі економіки знаходяться тривалий час у полі зору видатних вітчизняних та зарубіжних науковців, серед яких хотілось виділити праці з цих питань В.М. Гесць, Б.М. Данилишин, Л.В. Дейнеко, М.Я. Дем'яненко, В.В. Ковальов, П.Т. Саблук, В.І. Топіха, В.В. Юрчишин, Г.П. Лайко, А.С. Музиченко, П.Т. Саблук, М.І. Кісіль, А.В. Чупіс та інших. Інвестиційна привабливість аграрної галузі в основному розглядається на мікроекономічному та макроекономічному рівні і майже поза увагою залишається регіональний аспект інвестиційної привабливості аграрного бізнесу. Тому, на нашу думку, заслуговує на увагу виокремлення регіональних проблем формування інвестиційного клімату та розробка відповідної регіональної політики покращення інвестиційної привабливості аграрної галузі.

Формулювання цілей статті. Метою дослідження є оцінка інвестиційної привабливості аграрної галузі Сумщини, виявлення проблем і можливостей залучення інвестицій на регіональному рівні.

Виклад основного матеріалу. Здійснення структурних перетворень економіки регіону, спрямованих на ослаблення сировинної орієнтації, підвищення продуктивності в окремих галузях і розвиток високотехнологічного й наукомісткого виробництва є необхідною основою для зростання конкурентоспроможності економіки регіону [1]. Відповідно, зростання конкурентоспроможності економіки регіону вимагає постійного залучення інвестицій як із внутрішніх, так і зовнішніх джерел інвестування.

Інвестування означає витрачання частини доходу на відтворення суспільного чи індивідуального капіталу, кінцевою метою якого є одержання нових, більш високих прибутків, або соціального ефекту у майбутньому. Інвестиційні ресурси представляють собою всі форми капіталу, які залучаються для здійснення вкладень в об'єкти реального і фінансового інвестування. Формування інвестиційних ресурсів є основною умовою здійснення інвестиційного процесу. Інвестування капіталу в реальні проекти та фінансові інструменти вимагає попереднього його формування у необхідному обсязі, без чого інвестиційний процес є неможливим.

Інвестиції поділяються на:

- реальні інвестиції - вкладення коштів у засоби виробництва;
- фінансові інвестиції – кошти підприємств та бюджетні кошти, які спрямовуються на відтворення капіталу, кредитні ресурси банків, цінні папери, заощадження населення, кошти зарубіжних інвесторів;

- інноваційні інвестиції, які проявляються у формі інтелектуальних інвестицій (авторські права, ноу-хау, ліцензії, досвід, кваліфікація, знання тощо) та у формі інноваційної продукції.

Наведена сукупність інвестиційних ресурсів складає інвестиційний потенціал регіону, процес формування якого в основному пов'язаний з процесом первинного накопичення капіталу. Таке накопичення капіталу здійснюється як в рамках окремих підприємств, так і в масштабах регіону в цілому. Накопичення капіталу суб'єктами господарювання та населенням створює базу формування інвестиційних ресурсів регіону.

Активізація формування інвестиційних ресурсів сільськогосподарських суб'єктів господарювання можлива, насамперед, за умов підвищення їх інвестиційної привабливості, рівень якої, у свою чергу, визначається факторами як зовнішніми (з боку держави, регіону, галузі), так і внутрішніми (з середини самого суб'єкта господарювання) [2].

В цілому вважається, що інвестиційна привабливість як економічна категорія являє собою сукупність таких умов (факторів, елементів) інвестування, які мають вплив на переваги інвестора у виборі того або іншого об'єкту інвестування (окремий проект, підприємство, територія, галузь, країна) з врахуванням дохідності інвестицій та інвестиційних ризиків [3].

Сектор сільського господарства відіграє ключову роль в економіці Сумщини бо має значний потенціал для розвитку. Аграрний сектор Сумщини спеціалізується в рослинництві на вирощуванні зернових і технічних культур, у тваринництві – на виробництві молока та м'яса великої рогатої худоби і свиней. Цьому сприяють природні ресурси регіону. Загальна площа сільськогосподарських угідь області становить 1,7 млн. гектарів, з них 1,2 млн. гектарів – рілля. В цілому станом на початок 2017 року агропромисловий комплекс Сумської області налічує 389 сільськогосподарських підприємств різних форм власності та господарювання, 636 фермерських господарств, понад 133,6 тис. особистих селянських господарств. У галузі зайнято 19 тис. працівників. Завдяки високій родючості та продуктивності ґрунтів Сумщина постійно утримує лідируючі позиції серед регіонів України з виробництва рослинницької продукції. У 2016 році по урожайності зернових та зернобобових культур область посіла четверте місце серед регіонів України, шосте – по

валовому виробництву зерна, в тому числі по валовому збору та урожайності кукурудзи на зерно – друге місце. По посіву та валовому виробництву гречки Сумщина є лідером серед регіонів України. У галузі тваринництва серед регіонів України по сільськогосподарських підприємствах Сумська область займає 5 місце по чисельності поголів'я корів, 7 місце – по чисельності поголів'я великої рогатої худоби та валовому виробництву молока [4]. В цілому частка Сумської області у загальному обсязі продукції сільського господарства України у 2017 році склала 4,1%. Тому сільське господарство Сумської області залишається привабливим для інвесторів.

Станом на 01.06 2018 року у галузь рослинництва Сумщини залучено 55,9 млн. грн. інвестицій, у галузь тваринництва – 92,2 млн. грн., в розвиток інфраструктури аграрного ринку – 229,8 млн. грн. Реалізація регіональної аграрної політики, спрямованої на забезпечення та гарантування продовольчої безпеки регіону неможлива без відповідного матеріально-технічного забезпечення сільськогосподарського виробництва області. Сільськогосподарськими товаровиробниками області з початку 2018 року придбано 263 одиниці сільськогосподарської техніки та обладнання на суму 346,9 млн. гривень [4]. Динаміка освоєння капітальних інвестицій сільськогосподарськими підприємствами Сумщини наведена в табл. 1.

Таблиця 1

Динаміка освоєння капітальних інвестицій сільськогосподарськими підприємствами Сумської області, %*

Показники	2015 рік	2016 рік	2017 р.	Темп росту 2017 до 2015 р., %
Капітальні інвестиції, тис. грн.	1317652	2146893	2812562	113,45
освоєно у загальному обсягу	36,0	37,3	40,5	4,5

* Розраховано за даними [5].

Аналіз табл. 1 свідчить, що за період з 2015 по 2017 роки реальні інвестиційні вкладення в реформування сільськогосподарського виробництва Сумської області зросли на 113,45%, а їх освоєння – на 4,5%.

Однак, крім потенціалу розвитку інвестиційна привабливість залежить від ризику втрати ресурсів. Непривабливими в інвестиційному плані є галузі з низьким потенціалом розвитку і високим ризиком втрати ресурсів. Тому важливою проблемою інвестиційної привабливості аграрного сектору є підвищення ефективності самого сільськогосподарського виробництва.

Як відомо, вартість будь-якого товару складається з двох частин: витратної та доходної. Витратна частина показує рівень матеріальних витрат на виробництво даного товару, куди входять:

- 1) амортизація основних засобів;
- 2) вартість сировини, матеріалів та комплектуючих, які використані на його виготовлення;
- 3) вартість електроенергії, опалення тощо;

4) списання браку, дефектної сировини, комплектуючих та інші матеріальні витрати;

5) витрати на транспортні послуги, послуги зв'язку та інші, пов'язані з виробництвом.

Доходна частина формується з таких складових:

- 1) виплачена заробітна плата;
- 2) одержаний прибуток від реалізації товарів;
- 3) сплачені банком відсотки за користування кредитами;
- 4) сплачені податки, обов'язкові платежі тощо.

В економічній теорії поняття витратної та доходної частини в ціні проданого товару відображають таким чином: для витратної частини - перенесена вартість, для доходної - новостворена, додана вартість. Доходна частина у вартості товару може бути менша чи більша за витратну.

Якщо в галузях АПК переважають підприємства, у структурі цін більшість товарів яких доходна частина менша за витратну, криві попиту та пропозиції з відомого графіка взаємозалежності попиту і пропозиції не

перетинатимуться на рівні ціни, визначеної калькуляцією середніх виробничих витрат, оскільки платоспроможний попит не може «поглинути» пропозицію. Отже, продукція залишається нереалізованою або неоплаченою покупцями. Така продукція може бути реалізована тільки за збитковою ціною, що призводить до зменшення доходів підприємств. Різниця між витратною частиною валового продукту та його доходною частиною показує частку обсягу виробленої продукції, яка потенційно не може бути реалізована. Нереалізована частина продукції, перетворившись на товарні неліквіди або кредиторську заборгованість, буде зв'язувати попит, створений виробництвом наступних періодів. Також знижуватимуться рівноважні ціни

на товари, і перш за все, - за рахунок зменшення обсягу доходної частини в їх ціні (невиплаченої зарплати, несплачених податків, зростаючих збитків). Платоспроможний попит на товари, а також інвестиційні ресурси, які забезпечують економічне зростання сільськогосподарських підприємств, створюють підприємства, доходна частина в обсязі реалізації товарів яких перевищує витратну. Зростання доходів суб'єктів господарювання, насамперед, залежить від обсягів їх виробничої діяльності.

Темпи росту виробництва валової продукції сільського господарства Сумської області, як одного із чинників інвестиційної привабливості аграрного сектору, у динаміці 2013 – 2017 років наведена в табл. 2.

Таблиця 2

Темпи росту виробництва валової продукції сільського господарства Сумської області, %*

Показники	2013 рік	2014 рік	2015 рік	2016 рік	2017 рік
Валова продукція, всього	114,4	109,7	95,4	103,5	100,0
продукція рослинництва	118,3	112,5	94,6	104,4	100,5
продукція тваринництва	102,6	99,9	98,6	100,1	98,1
Валова продукція сільськогосподарських підприємств, всього	122,6	110,5	97,4	103,8	100,0
продукція рослинництва	125,3	111,6	96,9	104,8	100,1
продукція тваринництва	106,7	102,4	101,3	96,6	98,9
Валова продукція господарств населення	101,7	108,2	91,5	102,8	100,0
продукція рослинництва	102,5	114,7	88,3	103,2	101,5
продукція тваринництва	100,4	98,5	97,0	102,3	97,7

* Побудовано за даними [5].

Аналіз табл. 2 свідчить про падіння темпів росту валового виробництва сільських господарств Сумської області у 2017 році порівняно із 2013 роком. Особливо відбулось значне зменшення виробництва продукції тваринництва, що пов'язано із зменшення поголів'я худоби. Зменшення виробництва означає зменшення доходів суб'єктів господарювання.

Таким чином, за умов перевищення витратної частини над доходами, створеними протягом певного періоду, ніяке інвестування становища не поліпшить. Відбудеться лише знецінення обігових коштів підприємств, тобто втрата фінансових та матеріальних активів. Тому організація інвестиційної діяльності аграрних підприємств має розпочинатися з розробки стратегічного плану, зорієнтованого на задоволення попиту споживачів, який з'ясовується лише у процесі маркетингових досліджень. Необхідно змінити економічне мислення по відношенню до сільськогосподарського виробництва. Головне завдання сьогодні - виробництво кінцевого конкурентоспроможного продукту. Сучасність вимагає від підприємств вміло орієнтуватися на ринку сільськогосподарської продукції, ефективно управляти та розпоряджатися виробничими, кадровими та фінансовими ресурсами, запобігати можливим негативним факторам навколишнього середовища. Саме розуміння ринкового

середовища, вірно спланована маркетингова стратегія, ефективне використання всього ресурсного потенціалу підприємства може принести господарству очікувані прибутки, відповідно підвищити його інвестиційну привабливість. Адже у підприємство без перспективи росту та розвитку вкладати інвестиційні кошти інвестор не буде.

Можна виділити два шляхи залучення інвестицій в аграрний сектор. Перший шлях - це коли інвестор працює з цілим господарством, тобто здійснює інвестиції безпосередньо в господарство. Перевагами такого інвестування є те, що інвестиції надходять одразу у значних обсягах, управління цим господарством починає здійснювати інвестор. По суті, інвестор здійснює вертикальну диверсифікацію своєї діяльності. Маючи налагоджені постачання ресурсів та збут сільськогосподарської продукції, він починає займатися безпосередньо сільськогосподарським виробництвом. Як правило, найбільш рентабельні галузі в сільському господарстві - виробництво зернових, соняшнику або свинини. Недоліками такого шляху є те, що потрібен крупний інвестор, яких сьогодні мало.

Другий шлях - коли інвестор та господарство спільно реалізують певний інвестиційний проект на базі одного з виробництв. Перевагами такого інвестування є те, що інвестиційні проекти невеликі, а тому можуть бути реалізовані без значних капіталовкладень, проект може

здійснюватись на базі багатогалузевих господарств з інтенсивним виробництвом.

Для ефективної реалізації цих шляхів залучення інвестицій в аграрний сектор Сумської області, необхідно, насамперед, усунути перешкоди, які стоять на шляху активізації інвестиційної діяльності на державному та регіональному рівнях. Дослідження вітчизняних науковців з питань проблем низької інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств України дозволяє визначити основні причини інвестиційної непривабливості підприємств аграрного сектору економіки, які характерні і для агропідприємств Сумщини:

- нестабільна, не прогнозована та непрозора державна політика;
- недостатнє фінансування сільського господарства;
- відсутність ефективної та доступної інфраструктури аграрних ринків та системи маркетингу;
- неефективна державна політика щодо підтримки сільськогосподарських підприємств;
- значні коливання валютного курсу та інші [6,7].

Виключно важлива роль у формуванні, мобілізації та використанні інвестиційного потенціалу належить інвестиційному ринку, становлення якого в Україні триває. Економічно здорова інвестиційна система ґрунтується на акумуляції заощаджень населення і тимчасово вільних коштів підприємств через кредитний і фондовий ринки. Важливе значення цих ринків полягає в тому, що вони підвищують мобільність інвестиційних ресурсів. Проте, на нашу думку, сьогодні український валютний ринок відвертає значну частину грошового капіталу від кредитного і фондового ринків. Рядові українські громадяни і досі позбавлені можливості інвестувати виробництво своїми заощадженнями та отримувати відповідні дивіденди через фондовий ринок. Збільшення обсягів заощаджень населення та їх інвестиційне спрямування може забезпечуватися, відповідно, державною політикою доходів і посиленням довіри до банків та інших фінансово-кредитних установ. А довіра буде у тому разі, якщо гарантуватиметься повне забезпечення вкладених коштів та одержання стабільних доходів.

Досі не реалізованим джерелом фінансування інвестиційних проектів є інвестиційний потенціал домашніх господарств. Заощадження населення є тією частиною доходу домашнього господарства, яка не йде на придбання товарів, послуг та сплату податків. Для того, щоб стати вагомим джерелом фінансування капіталовкладень, такі заощадження мають складати значну частку у валовому національному продукті. Світовий досвід переконує, що нагромадження населення впливають на економічне зростання лише тоді,

коли вони складають не менше 12-14 відсотків ВВП.

Заощадження населення трансформуються в інвестиції за допомогою прямих (придбання цінних паперів власником заощаджень) та непрямих перетворень (за допомогою фінансових посередників – банків, пенсійних фондів, страхових компаній тощо). Основна частина заощаджень підлягає розподілу по каналах непрямого фінансування. Як правило, кошти населення залучаються під зобов'язання банку на умовах повернення через певний період номіналу заощаджень разом з відсотками.

Нажаль, фінансові ресурси населення не стають повноцінним інвестиційним чинником, оскільки значна частина кредитів спрямовується у короткострокові проекти. Взагалі, структура фінансових активів домогосподарств є спрощеною. Якщо в розвинених країнах найбільші частки приросту заощаджень населення припадають на корпоративні цінні папери та страхові фонди, то в Сумському регіоні (у кращому випадку) вони спрямовані на депозитні рахунки комерційних банків чи кредитування житлового будівництва. Фондовий ринок та ринкове середовище в цілому не готові до залучення заощаджень населення, а права численних дрібних власників масово порушуються, дивіденди по акціях не нараховуються, прибутки приховуються.

Як показує світовий досвід, однією з умов накопичення інвестиційних ресурсів є розвиток підприємництва. В Україні існують причини, які стримують розвиток підприємництва. За результатами проведеного анкетного опитування стало відомо, що підприємці не мають доступу до джерел фінансування, не задовольняє їх і податкове законодавство, а в містах і районах не створені фонди підтримки підприємництва та не усунуто адміністративні перешкоди при реєстрації, видачі дозволів та ліцензій. З метою ліквідації цих причин була розроблена регіональна програма розвитку підприємництва.

В умовах ринкової економіки місцеві органи управління виконують функції, пов'язані із створенням сприятливих умов розвитку бізнесу, у т.ч. й інвестиційного. Вони мають приділяти увагу інфраструктурі, визначенню пріоритетів розвитку тощо, що є дуже важливим для залучення іноземних інвестицій.

Дослідження показують, що власне від ефективності співпраці регіональних органів управління та іноземних інвесторів суттєво залежить ефективність всього механізму залучення та використання зарубіжних інвестицій. А для того, щоб ця співпраця і справді була ефективною, має відбутися якісна зміна ролі регіональних та місцевих органів влади в інвестиційному процесі, яка сьогодні полягає у докорінному переході від бюрократичного адміністрування до обслуговування інвестиційного процесу, цілеспрямованого формування сприятливого і

конкурентоспроможного інвестиційного клімату, підтримці підприємництва та інвестиційної діяльності в цілому. В регіоні доцільно розробити і реалізувати систему заходів щодо розвитку економічного механізму залучення інвестицій в регіон.

Залучення іноземного капіталу має здійснюватись на основі регіональної програми, в якій слід визначити пріоритетні напрямки надходження іноземного капіталу та заходи щодо стимулювання притоку інвестицій. На наш погляд, оптимальним буде варіант, коли програма залучення іноземних інвестицій буде пов'язана з комплексною програмою розвитку регіонів. У цій довгостроковій програмі можуть визначатися як пріоритетні галузі, так і окремі підприємства для інвестування. Наразі слід зауважити, що іноземних інвесторів цікавлять галузі, які забезпечують їм швидку окупність витрат, отримання прибутку, закріплення на ринку.

Важливо, щоб дана програма враховувала всі рушійні сили галузей регіону, його науковий потенціал, професійно-кваліфікаційні трудових ресурсів, різного роду ініціативи місцевих органів влади та підприємств. Концептуально важливим є те, щоб програма залучення іноземних інвестицій базувалась на конкурентних перевагах регіону, які можуть зосереджуватися як у певних галузях, так і на окремих підприємствах.

Звичайно, при цьому слід орієнтуватися, насамперед, на внутрішні інвестиції, оскільки зовнішні є лише додатковими джерелами. По мірі поглиблення ринкових реформ і, відповідно, поліпшення політичної, правової та економічної ситуації в Україні зростатиме обсяг як внутрішніх, так і зовнішніх інвестицій, бо інвестиційний клімат в країні єдиний, тобто однаково сприятливий чи несприятливий як для вітчизняних, так і зарубіжних інвесторів.

Висновки. Сучасне ринкове середовище вимагає від сільськогосподарських підприємств для зміцнення конкурентоздатності активно

здійснювати маркетингову, інвестиційну, інноваційну діяльність, поєднувати виробничий та фінансовий менеджмент, працювати стабільно та ефективно. Проте існують ще багато збиткових підприємств, які не пристосувались до ринкових умов господарювання, сподіваючись на пільги і дотації. Саме тому регіональною програмою розвитку економіки Сумської області необхідно передбачати створення сприятливих умов для фінансово-економічного зміцнення кожного підприємства аграрної галузі, що сприяє покращенню їх інвестиційної привабливості.

Залучення інвестиційних ресурсів сільськогосподарськими підприємствами Сумщини обмежується як загальними факторами внаслідок недолугої державної політики з питань покращення інвестиційного клімату, так і місцевими факторами. Відповідно, основними чинниками низької інвестиційної привабливості аграрного сектору Сумщини є низька активність інвестиційно-інноваційної діяльності підприємств, недостатньо розвинена інфраструктура інвестиційного ринку, бюрократичні довготривалі адміністративні послуги, низька ділова активність та порівняно невеликий обсяг споживчого ринку, високі корупційні ризики та інші.

Вирішувати проблеми формування інвестиційної привабливості аграрних підприємств на регіональному рівні можливо на основі науково обґрунтованого організаційно-економічного механізму інтенсифікації інвестиційної діяльності, формування інститутів приватної власності на майно і землю в агроформуваннях, підвищення ефективності роботи аграрних підприємств.

Важливим напрямом подальших досліджень повинно стати розробка й ефективна реалізація на практиці діючого механізму залучення заощаджень населення та домогосподарств в інвестиційну сферу діяльності аграрних суб'єктів господарства.

ЛІТЕРАТУРА

1. Прокопюк А. Галузеві структурні зрушення як чинник економічного зростання регіону. *Регіональна економіка*. 2016. №3. С. 55-62
2. Олійничук В.М. Рівні інвестиційної привабливості підприємств: фактори впливу та резерви підвищення. *Сталий розвиток економіки*. 2014. №1(23). С. 136-142.
3. Овчаренко Т.С., Степанова А.А. Методичні підходи щодо визначення інвестиційної привабливості галузей України. *Молодий вчений*. 2017. №5 (45) С. 684-688. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/5/152.pdf>.
4. Офіційний сайт Сумської обласної державної адміністрації. URL: <http://sm.gov.ua/index.php/uk/2012-02-03-08-02-55>.
5. Офіційний сайт Головного управління статистики у Сумській області. URL: <http://sumy.ukrstat.gov.ua>
6. Єрмолаєв А. Кліменко, В. Ємець, С. Таран. Аграрний сектор України: тенденції, суб'єкти, перспективи реформування. К.: Інститут стратегічних досліджень «Нова Україна», 2015. 28 с.
7. Гузенко Т.С., Геєнко М.М. Перспективи залучення довгострокових інвестицій в аграрний сектор за допомогою IPO. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2016. Вип.11. С. 682-686. URL: <http://global-national.in.ua/archive/11-2016/143.pdf>.

Рибіна Л.О. Інвестиційна привабливість аграрного сектору Сумщини

Статтю присвячено дослідженню необхідності покращення інвестиційної привабливості сільськогосподарських суб'єктів господарювання Сумської області. Надана оцінка інвестиційної привабливості аграрної галузі Сумщини, виявлені ключові проблеми і можливості залучення інвестицій в аграрний сектор на регіональному рівні.

Ключові слова: інвестиції, інвестиційна привабливість, сільськогосподарські підприємства, регіон, інвестиційні ресурси, заощадження населення.

Рыбина Л.А. Инвестиционная привлекательность аграрного сектора Сумщины

Статья посвящена исследованию необходимости улучшения инвестиционной привлекательности сельскохозяйственных субъектов хозяйствования Сумской области. Сделана оценка инвестиционной привлекательности аграрной отрасли Сумщины, выявлены ключевые проблемы и возможности привлечения инвестиций в аграрный сектор на региональном уровне.

Ключевые слова: инвестиции, инвестиционная привлекательность, сельскохозяйственные предприятия, регион, инвестиционные ресурсы, сбережения населения.

Rybina L.A. Investment attractiveness of agrarian sector of Sumy region

The article is devoted to the study of the need to improve the investment attractiveness of agricultural entities of the Sumy region. The estimation of investment attractiveness of agrarian branch of Sumy is made, the key problems and opportunities of attraction of investments into the agrarian sector at the regional level are revealed.

Key words: investments, investment attractiveness, agricultural enterprises, region, investment resources, savings of the population.